СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ 1. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

Рік LII. Ч. 103. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 27. травня 1944. No. 103. New York and Jersey City, Saturday, May 27, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Американський плян світового миру

Уряд Злучених Держав підготовив начерк світового миру, подібний до плянів, проголошених в промові британійського премієра Винстона Чорчила в парляменті в середу 24. травня. Американський плян буде проголошений вже в недалекій будуччині. Він обіймає створення світової ради з великих держав і зібрання представників інших держав, яке відповідалоб світовому парляментови. Крім цього плян обіймає організацію міжнародної сили для втримання миру. Американський плян покривається з британійськими плянами. Американські пляни миру обговорював секретар стейту Кордел Гол з підкомітетом Комісії для Заграничних Справ. Крім цього кілька разів пересилано цей плян до Лондону й з Лондону назад. Цей плян називають „Пляном Гола". На подібний лад буде теж функціонувати Адміністрація Ріліфу й Регабілітації Обєднаних Держав. Гол порозумівається наперед з конгресом, щоб не повторити помилки, яку зробив президент Вилсон в 1919 році, коли то він склав самий плян всесвітної організації, а американський конгрес його опісля відкинув.

КОМІТЕТ ДЛЯ ЗЛУКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ.

Урядово проголошено у Вашингтоні створення спільного комітету, складеного з представників армії й маринарки, для злуки всіх збройних сил Злучених Держав в одну цілість. Армію заступають: командант повітряних транспортів майор-генерал Гаролд Л. Джордж і бригадир-генерал Вилієм Ф. Томпкінс; воєнну маринарку представляють: пенсіонований адмірал Джеймс Ричардсон і адмірал Джан С. МекКейн.

НА ЩО СКЛИКУЮТЬ ПОЛЬСЬКИЙ КОНГРЕС?

На передодні Конгресу Американської Польонії, що збереться 28. травня в місті Бофало, Н. Й. на наради, нюйорський „Нови Сьвят" вважає, що найважнішою ціллю того конгресу є таке:

„В життю Польщі конґрес може відіграти велику ролю, бо конгрес може голосно виявити перед світом ті правди, яких не може виповісти польський нарід, звязаний нині ворогами і союзниками, позбавлений голосу і шкальований німецькою пропаґандою, советською, та іншими. Головною і найважнішою правдою є те, щоб ствердити перед цілим світом, що Польща не скапітулює перед насильством, звідки воно не походилоб — з сходу чи заходу, та буде боротись за свою справжню незалежність і територіяльну ненарушимість, і то в кожнім випадку, і в кожній ситуації, не зважаючи на те, які дипльоматичні постанови булиб повзяті, в Тегерані чи деінде".

Ось таке становище вважає згадана газета „прислугою", зробленою американському народови, бо ніби нею „перестерігається його, щоб не опирати політики Злучених Держав в Европі на фальшах і омані". Далі кажеться, що коли американські поляки остерігають Америку перед „новим подилом Польщі" (під чим, очевидно, треба розуміти втрату західно-українських і білоруських земель!), то це вони роблять теж „в обороні інтересів Америки", бо евентуальний такий „поділ Польщі" унеможливив би тривале замирення Европи, до чого Америка змагає.

При кінці ця ґазета ще каже, що конгрес „не сміє дати себе застрашити" і таки заложити свій протест „проти явної чи тайної участи Злучених Держав в поділі Польщі". Тільки тоді, каже ґазета, конґрес сповнить своє завдання.

ЖИДИ ВЕРТАЮТЬ ДО КИЄВА.

(ОНА). — Московська радіовисильня передала вістку, що зачинають вертати до Києва теж і жиди з України. Багато з них уже має находитись в місті і помагати відбудовувати понищені націстами доми й іституції. Повернувші з глибини Советського Союзу евакуовані жидівські родини не застали дома живої душі. Націсти в часі своєї господарки вигубили в Києві десятки тисяч жидів.

Московська радіовисильна теж проголосила, що до Києва вже перевезено Українську Академію Наук, та що відправлено туди Відділ Жидівської Культури при Українській Академії Наук. Український уряд взяв на себе обовязок найти для жидівських науковців приміщення і виасиґнував гроші на перевіз жидівського архіву до Києва.

Аліянти обєднують два фронти в Італії

Аліянтський фронт під Римом, котрий держить пята армія, й полудневий фронт, на північ від Неаполю, на котрому стоїть восьма армія, вже зійшлися й обєдналися в один фронт. Злука була вислідом знаменитих аліянтських маневрів, що посунули аліянтські лінії за 14 днів по надзвичайно трудному терені 6 миль наперед.

Аліянтські повзові відділи перемогли ворога на Понтійських болотах. Обєднання ліній наступило коло містка коло Борґа Ґраппа, на полудне від Літторії.

На бувшому головному фронті аліянтські війська виперли ворога з Сонніна й Рокасека деі Вольші поза Террачину. Німці, що держалися ще в Пієдімонте й Аквіні, пробувала даремне протиатаків.

Аліянтські стратеґи сподіваються, що німці, програвши на лініях Ґустава й Гітлера, будуть ставити завзятий опір на уфортифікованій лінії повижче Риму.

КОНҐРЕСМЕН СЕЛЛЕР ПРОТИ ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ.

(ОНА). — Демократичний конґресмен Селлер з Ню Йорку виступив проти польського уряду з обвинуваченням, що лондонські поляки вживають одержані в Америці гроші на викликання замішання в американськім народі. Ці гроші були видані польському урядови в Лондоні на скріплення підземними польськими організаціями протинімецького руху в Польщі, казав конґресмен, але поляки замісць підсилити боротьбу проти наїзника, викидали гроші на пропаґанду. Він казав далі, що департамент справедливости має відомости, що Польський Інформаційний Центр виплачує гроші американським громадянам й організаціям, що не були зареєстровані у Вашинґтоні як чужинецькі аґенти.

Конґресмен Селлер говорив, що польський уряд в Лондоні веде в Америці велику пропаґанду й удержує не тільки Польський Інформаційний Центр, але дає ще гроші різним пресовим аґенціям, тощо. Це — казав конґресмен — неправильно, бо коли американці давали полякам гроші, то призначили їх на певну ціль для польського підпілля в краю, а не на пропаґанду в Америці.

НЕ ВОРОЖИТЬ ДОБРА!

Це так собі толкує американська польська преса те, ща аліянтська Европейська Комісія Дорадча, що радить в Лондоні й приготовила вже плян повоєнної цивільної адміністраці в різних европейських краях, не обняла тим пляном — Польщі. Лондонський „Дзєннік Польскі" протестує проти цього і домагається, щоб польська цивільна влада була впроваджена на польських землях зараз по закінченню війни. А як нема збоку великих потуг на це згоди, то, кажуть поляки, це Польщі добра не ворожить.

БІЛОРУСЬКІ ПАРТИЗАНИ ДІЮТЬ.

Московські комунікати подають вісти зневеличких боїв коло Станиславова, Вітебська й Мозира.

На Білоруси розвивають живу акцію партизанські відділи. Один з них прозвався „Месник"; діє він в Мінщині, де він висаджує німецькі військові поїзди й підпалює газоліною повзи. Другий називається „Боєвий"; за перші два тижні травня він знищив 13 ворожих залізничих поїздів.

СТАЛІН ПРИЙМАЄ ВИСЛАННИКА ПОЛЬСЬКОЇ РАДИ НАРОДОВОЇ.

Премієр Сталін приняв, як подає „Юнайтид Прес", серед приязної атмосфери, висланників підпільної Польської Ради Народової в Польщі. На приняттю були теж приявні: Вячеслав Молотов, комісар заграничних справ, і Ванда Васілєвска, предсідниця Звьонзку Патріотув Польскіх у совєтськім союзі.

СКІЛЬКИ Є В УКР. КАТ. ДІЄЦЕЗІЇ?

„Офишіел Кетолик Дайректорі" за рік 1944, що вийшов з друку, нараховує в Злучених Державах, Алясці, та Гавайських островах 23,410,701 католиків. В тому є, як подає, 300,198 католиків в Українській Католицькій Дієцезії. Ось та дієцезія, як подається далі, має 2 епископи, 117 священиків, 134 парохій, 12 каплиць, 189 Сестер, 2 дієцезальні семинарі з 54 студентами, один дієцезальний гай скул з 70 учениками, один приватний гай скул з 50 учениками, 89 парохіяльних шкіл з 5,536 учениками, 11 релігійно-вакаційних шкіл з 560 учениками, що ходять до публичних шкіл. Учителями в тих школах є: 7 священиків, постійно занятих, 144 Сестер і 69 світських учителів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y.
BRyant 9-0582

До праці — всі разом!

Ювилейна кампанія за приєднування членів оживила поважно організаційний рух в Українському Народному Союзі. Нема найменшого сумніву, що ювилей дав новий товчок для збільшення членів у нашій організації.

Маємо на це ясні докази в вислідах організаційної праці в багатьох відділах. Маємо докази, що де відділові урядники й члени взялися за працю, там організаційна праця дала бажані висліди: число членів зростало, часто без великого труду.

У справді великому числі відділів виконано працю в розмірах, намічених головним урядом організації. У певному числі відділів виконано працю поза ці розміри, себто зроблено більше, ніж було їх визначено за конечне письмом з головної канцелярії. Цим немовби доказано, що назначена з централі мета була встановлена справді дуже скромно, що це справді була мінімальна вимога.

Деякі відділи справді пописалися. Вони перейшли подану їм норму вдвоє, а деякі з них навіть більше, ніж у двоє. Це є примірні відділи, які можуть світити прикладом цілій організації. Якби всі відділи організації виявили таку дбалість і меткість, то Український Народний Союз скоро доходив би сотки тисяч членів.

Треба одначе рівночасно сказати, що є ще відділи, які щодо своєї праці в ювилейній кампанії остаються позаду. Є такі відділи, які не виконали навіть тої невеликої мінімальної квоти, яка була встановлена для них з головної канцелярії.

До тих відділів нам треба тепер звернутися зо закликом до праці. На томуж власне сперто цю ювилейну кампанію, що встановлено квоту дуже низько, а зроблено це з тою думкою, що всі відділи без виїмку візьмуть у ній участь. Кампанія спирається на засаді, що кожний відділ має в ній працювати. Що ні один не має складати свій тягар на інші плечі.

Нехайже тепер справді не буде між нами ні одного відділу, який не причинився би хочби мінімальною квотою, встановленою головною канцеларією, до зросту членства Українського Народного Союзу в рік його Золотого Ювилею!

ДЯДЬКО СЕМ

Берард Бейрук, дуже близький дорадник президента Рузвелта, дістав відзначення збоку журналу „Ди Чорчмен" за прислугу „при поширюванню доброї волі і порозуміння між усіми народами". З цеї нагоди він сказав декілька слів про характер Дядька Сема, як і дещо таке, що звернене в тому напрямі, кудою Дядько Сем повинен тепер іти. А що це говорить така особа, що є в самому осередку американської політики, то вартує на ті думки звернути пильнішу увагу. Тим більше, що підносяться різні голоси, чому то про цього Дядька так мало чути в світі.

Отже Бейрук каже, що якби з тим Дядьком Семом не було, то так є, що він стає завжди по стороні — праведности. Часом, каже Бейрук, він трохи з тим опізнюється, але як уже звяжиться, то дає себе відчути.

Той Дядько Сем, каже Бейрук, є теж сильніший, як ми думаємо, як і є ліпший, як ми собі це уявляємо.

Може ми у тій війні не зробили усе так, як повинні були, каже Бейрук. Але заразом питає: А чи Совети булиб видержали німецький наступ без американської помочі?! І чи був би хтось здержав японський наступ без Америки? І чи сам Чорчил не дякував Америці за допомогу, підкресляючи довг, який винна за ту допомогу Британія Злученим Державам? І чи Сталін не визнав, що американська зброя далася відчути на полях боїв совєтських армій?

А далі: Чи ми не годуємо всюди по світі голодних, чи не одягаємо нагих? Чи не спомагаємо Аліянтів всюди, по цілому світі, воєнним знаряддям?

Ствердивши те все, Бейрук підкреслив, що ми є найсильнішою потугою в світі. На це ми повинні памятати, як і на те, що ту силу ми зобовязані вживати справедливо. Далі сказав він, що по війні не піднесеться ніякий край — без нашої допомоги. І тут ми не повинні бути скупими, але теж і розтратними.

Ми не можемо ніколи забувати і за наші найвищі скарби, за наші ідеали, казав він, бо вони одні завжди заважували, коли ми ішли до якоїсь війни. А як ту війну виграємо, то матимемо знов змогу здійснювати великі ідеї Вудрова Вилсона щодо міжнародної кооперації й створення такої міжнародньої сили, що спинялаб агресії й нові війни.

Дядько Сем, заповідає Бейрук, буде у всьому справедливим — як у відношенню до себе, так і до інших. А це значить, що якщо він навіть вимагатиме чогось для власної забезпеки, то не робити ме це ради своєї користи, а тільки ради забезпечення світового мира.

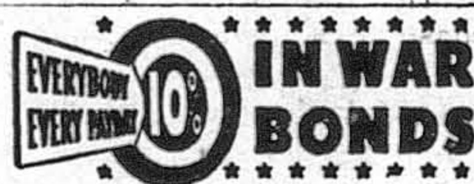
Та заки те все буде можна виконати, треба спершу — виграти війну. І на це Бейрук теж звертає увагу.

„ПОДКАРПАТСКАЯ РУСЬ І МИ"

Під таким наголовком пише „Свет" про те, що „зпиводу недавно заключеного політичного союзу між Совєтською Росією і Чехословаччиною многі американські карпатороссі махнули рукою на судьбу Підкарпатської Руси".

Часопис пише, що згідно з Атлянтійським Чартером теж і Підкарпатська Русь має право до самовизначення. І якщо „нарід Підкарпатської Руси буде вперто наставати, щоб злитись з великим русским народом", то Совєтська Росія не піде проти цього бажання... Отже треба, щоб нарід сказав слово, бо „Москва мало освідомлена щодо того, чого собі бажає підкарпатський нарід".

Ще далі цей часопис потішає „карпатороссов" тим, що Росія визволяє тепер чехів, та що чехи навіть якби забрали Підкарпатську Русь, то тоді ця країна вже дісталаб від них „справжню автономію", бо „як Росія розділена на 16 автономних республик, то так і буде розділена Чехословаччина — на Чехію, Словаччину і Підкарпатську Русь". Американським „карпатороссам" дораджує часопис не попадати зпиводу цього в розпуку, а ждати, як розвинуться події та готовитись до несення реальної помочі, бо нарід в Підкарпатській Руси бідний, а інтелігенція розпорошена і дезорганізована.

НІМЦІ ВИСИЛАЮТЬ МАДЯРСЬКИХ ЖИДІВ ДО ГАЛИЧИНИ.

(ОНА). — Югославський уряд в Каїро видав заяву на основі звідомлень своїх аґентів на Мадярщині, що німці прислали до Будапешту спеціяльну комісію, яка має вибирати з концентраційних таборів працездатних жидів і висилати їх до Галичини до будови військових укріплень. Кажуть, що дотепер вже вислано до Галичини около пять тисяч жидів.